

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Інститут інженерно будівельний
Кафедра філософії, політології, психології та права

СИЛАБУС
освітнього компонента – ОКЗ
Історія і філософія науки

Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	07	Управління та адміністрування
Спеціальність	076	Підприємництво та торгівля
Освітня програма	Підприємництво та торгівля	
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції, практичні	
Форми семестрового контролю	екзамен	

Викладач:

Ханжи Володимир Борисович, д. філос. н., професор, професор кафедри філософії, політології, психології та права, filosofia@odaba.edu.ua

В процесі вивчення даної дисципліни аспіранти знайомляться з предметом, етапами історії і філософії науки, структурою, методологією, особливостями, динамікою наукового пізнання, та здобувають навички використання методології науки в інженерній практиці.

Передумовами для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: Філософія, філософія творчості.

Програмні результати навчання:

ПРН01. Мати передові концептуальні, методологічні знання у сфері підприємництва та торговельної діяльності та/або на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, які є достатніми для проведення наукових, прикладних досліджень на рівні актуальних світових досягнень, отримання нових знань та/або здійснення інноваційної професійної діяльності.

ПРН02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи економічних наук, методологію наукових досліджень, застосовувати їх в процесі проведення власних досліджень у сфері підприємництва та торгівлі, а також у викладацькій практиці.

ПРН05. Застосовувати сучасні методи та інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та/або розв'язання комплексних проблем у сфері підприємництва та торгівлі, а також у дотичних міждисциплінарних напрямках.

ПРН06. Приймати ефективні, етичні та соціально відповідальні рішення, забезпечувати лідерство, автономність та міжособистісну взаємодію у їх реалізації в професійній діяльності.

ПРН07. Аналізувати та оцінювати стан, тенденції розвитку підприємництва і торгівлі, застосовувати сучасні методології, методи та інструменти для вирішення актуальних проблем у професійній практиці.

ПРН08. Формулювати та перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, актуальні літературні та інформаційні джерела, результати теоретичного аналізу, моделювання, експериментальних досліджень.

ПРН09. Планувати і виконувати теоретичні та/або емпіричні дослідження з використанням сучасних методів й інструментів, здійснювати критичний аналіз результатів власних або сторонніх досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо проблем у сфері підприємництва та торгівлі і дотичних міждисциплінарних напрямів, з дотриманням норм академічної і професійної етики.

ПРН10. Ініціювати, розробляти, реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявні та/або отримати нові цілісні знання, розв'язувати проблеми підприємництва та торгівлі з урахуванням етичних, соціальних, економічних, екологічних і правових аспектів.

ПРН12. Організовувати і здійснювати освітній процес у закладах освіти, розробляти і впроваджувати спеціальні освітні компоненти зі сфери підприємництва та торгівлі.

Диференційовані результати навчання:

знати:

- теоретичні положення філософії науки;
- історію взаємодії філософії і науки та роль філософії науки у сучасному житті;
- основні методи наукового пізнання;
- особливості природничого та гуманітарного знання, в тому числі у конкретних дисциплінах і використовуваних методах;
- сучасні теорії розвитку наукового знання;
- природу криз наук і необхідність прийняття нових парадигм у науковому знанні.
- наукову термінологію й вміти її вірно використовувати.

розуміти:

- причинно-наслідкові зв'язки різних форм науково-дослідницької діяльності;

володіти:

- методологією і методикою професійної, науково-дослідної діяльності;

вміти:

- використовувати історію і філософію наукового пізнання для професійної діяльності вченого;
- реконструювати пізнавальні методи, категоріальні схеми;
- працювати з науковими матеріалами у напрямку їх узагальнення і філософської інтерпретації;
- працювати з категоріальним апаратом філософії, а також будь-якої іншої галузі знання, доводячи їх до рангів дослідницьких інструментів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва тем	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійна
1.	Історія і філософія науки. Коло її проблем, провідні функції та роль в суспільстві.	2	2	-	8
2.	Наукове знання та його особливості.	2	2	-	8
3.	Етапи становлення та розвитку науки.	2	2	-	8
4.	Багатоманіття форм пізнання. Знання та пізнання. Основні форми пізнання: побутове практичне, ігрове, міфологічне, художнє, наукове.	2	2	-	8
5.	Проблема істини в науці.	2	2	-	8
6.	Метод наукового пізнання.	2	2	-	6
7.	Просторово-часова організація світу.	2	2	-	6
8.	Природа як об'єкт філософії науки.	2	2	-	6
	Всього	16	16	-	58

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний та максимальний рівень оцінювання щодо отримання «екзамену» за навчальною дисципліною «Історія і філософія науки» складає 60 балів і може бути досягнений наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Вид контролю	Кількість у семестрі		
Поточний контроль знань, у тому числі		36	60
Відповіді на практичних заняттях і тестування		24	40
Виступ		1	12
Підсумковий контроль знань (екзамен)		1	24
Разом		60	100

Приклад тестів:

1. Термін «філософія науки» був запропонований:
 - 1) В. Гейзенбергом.
 - 2) І. Лакатосом.
 - 3) К. С. Дьюрінг.
 - 4) К. Р. Поппером.

- 5) Л. Клагесом.
- 6) М. Хайдеггером.
- 7) Т. Куном.

2. Сутність позитивістської концепції співвідношення філософії і науки була чітко виражена словами О. Конта:

- 1) «Поза філософії наука – ніщо».
- 2) «Наука - сама собі філософія».
- 3) «Наука без філософії – шлях до омани».
- 4) «Наука дає результати, філософія – безцінні результати».
- 5) «Філософія – цариця наук».
- 6) «Філософія панує, наука прислуговує».
- 7) «Філософствую, отже, пізнаю».

3. Французький математик, фізик, фізіолог і філософ Р. Декарт проголосив критерієм істини:

- 1) Гуманність.
- 2) Красу.
- 3) Логічну стрункість.
- 4) Загалновизнаність.
- 5) Корисність.
- 6) Універсальність.
- 7) Ясність і виразність.

Перелік питань до екзамену з дисципліни «Історія і філософія науки»:

1. Зміст, метод та мета філософії.
2. Природа та зміст добра та зла.
3. Предмет і завдання курсу «Історія і філософія науки».
4. Моральний пафос філософії.
5. Добро та зло в релігійній та світській свідомості.
6. Становлення та основні етапи розвитку філософії науки.
7. Практичне значення філософії.
8. Діалектика добра та зла.
9. Поняття науки наука як вид пізнавальної діяльності; наука як система знань; наука як соціальний інститут.
10. Структура філософії.
11. Сутність морального, соціального та природного зла.
12. Філософія і наука. Філософські концепції науки.
13. Функції філософії.
14. Проблема боротьби добра зі злом. Ненасилля як закон.
15. Функції науки в соціальній системі.
16. Філософія та світогляд.
17. Наукова картина світу та її структура.
18. Пронаука Стародавнього світу: від міфу до логосу.
19. Міфологія та її роль у формуванні філософії.
20. Типологія наукової картини світу.
21. Пронаука Середньовіччя і Відродження.

22. Витоки філософії: міфологія та релігія.
23. Наукова картина світу і науковий світогляд.
24. Формування і розвиток класичної науки у Новий час.
25. Філософія та ідеологія.
26. Етичні проблеми сучасної науки.
27. Риси та критерії класичної науки.
28. Пізнання та процес навчання. Засоби кодування інформації.
29. Свобода досліджень і відповідальність вченого.
30. Некласична і постнекласическая наука ХХ століття.
31. Формацийний та цивілізаційний підходи до суспільства.
32. Філософія про мету та сенс людського життя.
33. Проблема класифікації наук.
34. Проблема суспільного прогресу.
35. Науково-технічний прогрес та його соціальні наслідки.
36. Процеси диференціації й інтеграції наук.
37. Проблема суспільної закономірності.
38. Зближення ідеалів природничо-наукового та соціально-гуманітарного пізнання.
39. Специфіка наукового пізнання і його структура.
40. Специфіка філософського аналізу суспільства.
41. Роль філософії у формуванні наукових знань про суспільство.
42. Основні етапи наукового дослідження.
43. Значення пам'яті в процесах пізнання.
44. Проблема щастя.
45. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання.
46. Гносеологічні проблеми творчих здібностей.
47. Сутність темного та світлого світовідчуття.
48. Форми пізнавальної діяльності: проблема, факт, гіпотеза, теорія, закон.
49. Методи теоретичних досліджень.
50. Світогляд та його структура.
51. Специфіка, структура і зміст емпіричного пізнання.
52. Гносеологічні проблеми оцінки та розвитку інтелекту.
53. Становлення дисциплінарної структури соціально-гуманітарного знання.
54. Специфіка і структура теоретичного пізнання.
55. Мислення та мова.
56. Філософський плюралізм.
57. Науково-дослідна програма.
58. Глобальні проблеми сучасності.
59. Сутність свободи.
60. Поняття «парадигма» та її роль у науці.
61. Культура та цивілізація.
62. Проблема свобідного вибору.
63. Аксиологічні проблеми в науці
64. Об'єкт, предмет і методи соціально-гуманітарних наук.
65. Свобода та відповідальність.

66. Ідеали і норми наукового дослідження.
67. Проблеми взаємодії природничо-наукового і гуманітарного знання у сучасному світі.
68. Історія розвитку уявлень про справедливість.
69. Етика науки та відповідальність вченого.
70. Методи емпіричних досліджень.
71. Соціокультурне значення морального почуття справедливості.
72. Поняття «метод», «методика», «методологія», «підхід».
73. Специфіка соціально-гуманітарного пізнання.
74. Соціальна структура суспільства.
75. Проблема класифікації наукових методів.
76. Особистість і суспільство.
77. Функції науки.
78. Методи емпіричного дослідження.
79. Проблема істини в філософії та науці.
80. Суспільство як відкрита система.
81. Експеримент як основний метод емпіричної науки. Види і функції експерименту.
82. Суб'єкт соціально-гуманітарного пізнання.
83. Суспільство: основи філософського аналізу.
84. Методи теоретичного пізнання.
85. Природа цінностей та їх роль в соціально-гуманітарному пізнанні.
86. Наукове знання та його структура.
87. Нові стратегії у вивченні складних систем. Синергетика і нелінійна динаміка.
88. Пізнання та його основні форми.

Інформаційне забезпечення

Основна література

1. Кадієвська І. А., Сазонов В. В. Історія і філософія науки : метод. вказівки. Одеса : ОДАБА, 2015. 59 с.
2. Кадієвська І. А. Філософія. Методичні вказівки з організації самостійної роботи студентів усіх спеціальностей, денної та заочної форм навчання. Одеса: ОДАБА, 2018. 22 с.
3. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко. – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 286 с.
4. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. ФІЛОСОФІЯ: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. 784 с.
5. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник / О. Б. Петінова. – Одеса, 2019. 304 с.

Допоміжні джерела інформації

6. Кремень В. Г., Ільїн В. В. Філософія: Логос, Софія, Розум: (підручник для студ. вищ. навч. закл.) / Кремень В. Г., Ільїн В. В. К.: Книга, 2006. 432 с.

7. Лозовой В. О. Філософія. Логіка. Етика. Естетика: підручник для студ. вищ. навч. закл. / В. О. Лозовой, С. М. Пазиніч, О. С. Пономорьов. – Х.: Право, 2009. 578с.
8. Сморгж Л. О. Філософія.: Нав. Посібник. Київ : Кондор, 2006. 416 с.
9. Сучасна зарубіжна соціальна філософія: хрестоматія/ Міжнародний фонд «Відродження» / Лях В. (упоряд.). Київ : Либідь, 1996.
10. Філософія: підручник / за заг. ред. проф. М. І. Горлого, проф. В. Г. Кременя, проф. В. Н. Рибалка вид. друге перероблене та доповнене. Харків, «Консум» 2000. 671 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України – <https://rada.gov.ua/news/zak>
2. Наукова періодика України – <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.
3. Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» – <http://chitalka.info/psy.html>.
4. Вісник психології і соціальної педагогіки – <http://psych.kiev.ua/nma-referats/flarefers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –.
5. Пошукова система Google. — <http://www.google.com>.
6. Національна парламентська бібліотека України – nplu.kiev.ua
7. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – nbuv.gov.ua
8. Державна науково-медична бібліотека України – ukrlibworld.kiev.ua/med4.gntb.n-t.org
9. Публічна бібліотека імені Лесі Українки (Київ) – lucl.lucl.kiev.ua. ukrbook.net